

בג"צ 967/16 - עבד אלבאסט חרוב נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית

מנהלי - צבא וביטחון

var MareMakom = "בגצ 967/16 - עבד אלבאסט חרוב נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, תק-על 2016(1),
{;p.IDHidden{display:none ;" (14/02/2016)7553

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 967/16

בג"ץ 968/16

לפני:

כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג

העותרים בבג"ץ 967/16:	1. עבד אלבאסט חרוב
	2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
העותרים בבג"ץ 968/16:	1. סמאהר יאסר חליל
	2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
	נגד

המשיבים:	1. מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית
	2. היועץ המשפטי לאיו"ש

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: א' באדר א התשע"ו (10.2.16)

בשם העותרים בבג"ץ 967/16: עו"ד גבי לסקי

בשם העותרים בבג"ץ 968/16: עו"ד אנדרה רזנטל

בשם המשיבים: עו"ד רן רוזנברג

פסק-דין

המשנה לנשיאה א' רובינשטיין:

א. העתירות שלפנינו נסבות על שני צוי החרמה והריסה שניתנו ביחס לדירות מגוריהם של העותרים, מכוח תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת-חרום), 1945: האחד – נשוא בג"צ 967/16 – ביחס לדירה בכפר דיר צאמת בה התגורר מחמד עבד אלבאסט עודה חרוב (להלן חרוב), המואשם בכתב אישום בפיגוע ירי ודריסה מרכב נוסע בסמוך לאלון שבות, שבמסגרתו רצח את הרב יעקב דון, מר עזרא שוורץ ומר שאדי ערפה (פלסטינאי) עליהם השלום, וכן פצע שבעה אנשים נוספים. השני – נשוא בג"צ 968/16 – ביחס לבית בכפר דורא בו התגורר ראיד מחמוד גבארה חליל (להלן חליל), המואשם בביצוע פיגוע דקירה בדרום תל אביב, שבו רצח את אהרון יסייב וראובן אבירם עליהם השלום, וכן פצע אדם נוסף. יוער כבר כאן, כי לצורך ההליך שלפנינו העותרים אינם משיגים על עוצמת הראיות העומדת כנגד חרוב וחליל ועל עצם ביצוע המעשים המיוחסים להם, אלא כנגד השימוש באמצעי של הריסה בנסיבות, והפגיעה שתהא כתוצאה מכך למשפחות המתגוררות בבתיים; וכמובן שהדברים נאמרים מבלי לטעת מסמרות בהליכים הפליליים המתנהלים במקביל. השגות העותרים נדחו על-ידי מפקד כוחות צה"ל באיזור.

העתירות הוגשו ביום 4.2.16; עוד באותו יום ניתנו צוי ביניים האוסרים על הריסת המבנים עד להכרעה בעתירות (בהחלטת השופטת ע' ברון); הדיון נערך ביום 10.2.16; וכעת ההכרעה. העתירות נדונו בפנינו בזו אחר זו במעמד אחד, ופסקי הדין ניתנים יחדיו, נוכח קרבת הנושא, תוך התייחסות פרטנית לכל אחד מהם.

טענות הצדדים בכתב ובדיון

בג"צ 967/16

ב. במישור הכללי נטען, כי הריסת בית מגוריהם של אדם או משפחה, בגין פעולות טרור שנקט בן המשפחה ומבלי שמיוחסת לבני הבית הנוספים מעורבות בפעולות הטרור, מנוגדת לדין הבינלאומי האוסר על הריסת בתים כאמצעי ענישה קולקטיבי. במישור הפרטני נטען, כי מדובר בבניין בן שלוש קומות, תוך שהדירה המיועדת להריסה היא דירה בקומה האמצעית, וכתוצאה מההריסה, לפי הנטען, עלול להיגרם נזק בלתי הפיך לדירות הנוספות; לעתירה צורפה חוות דעת הנדסית התומכת בנטען. בהמשך לכך נאמר, כי חרוב התגורר בכלל בדירה התחתונה, וכי בקומה האמצעית יש שתי דירות, ומכאן כי צו ההחרמה וההריסה שהוצא לקומה האמצעית בכללותה הוא כוללני ואינו

מידתי. עוד נטען בהקשר זה, כי ביום 2.2.16, בסמוך לשעת 3:15 לפנות בוקר, הגיעו חיילים לבית העותר 1, העירו את דיירי הבית והחלו בקידוחים כהכנה להריסה; זאת אף שבמכתב מיום 1.2.16 הדוחה את השגת העותר על עצם ההריסה נרשם מפורשות כי מימוש ההריסה יחל ביום חמישי ה-4.2.16 בשעה 17:00. לאחר שפנו העותרים אל המשיב בעניין זה, נאמר להם כי הבדיקות נעשו לשם בחינת שיטות הריסה אחרות, באמצעות כלים הנדסיים, שכן טרם אושרה השיטה הקונקרטית להריסת הבית. לפי הנטען, יש באמור כדי להעיד כי אין מקום להורות על הריסת הדירה, שעה שניכר כי ההריסה מושתתת על מסד עובדתי בעייתי, מבלי שהוחלט על שיטת ההריסה. כך במיוחד, לפי הנטען, שעה שהמשיב עומד על סירובו להעביר לידי העותרים את חוות הדעת ההנדסית שעל בסיסה בכוונתו להרוס את הבית. במעמד הדיון הוסף בהקשר זה, כי חוות הדעת ההנדסית אינה חסויה ולכן אין מניעה להעבירה לעותרים, ואנו מניחים כי הועברה או תועבר ללא דיחוי. עוד נטען, בכתב ובפנינו, כי המשיב לא ביסס את טענת ההרתעה כלפי חרוב באופן קונקרטי, שכן בחקירתו במשטרה לא נשאל האם היה נמנע מביצוע מעשי הרצח אילו ידע שבית משפחתו ייהרס, ודי בכך להורות על ביטול צו ההריסה שהוצא.

ג. בתגובת המדינה נטען, כי אין מקום להידרש לטענות בדבר חוקיותו הכללית של אמצעי הריסת הבתים, בדיון הבינלאומי ובדיון המקומי, שכן טענות אלה חזרו ונדחו בפני בית משפט זה מספר רב של פעמים, לרבות בתיקים שנדונו אך לאחרונה. אשר לטענות הפרטניות – נטען כי אין בסיס לטענה כי חרוב התגורר בדירה אחרת מזו המיועדת להריסה, שכן נערך סיור במקום ונמצא כי הדירה בקומה האמצעית היא זו ששימשה אותו; במעמד הדיון הבהיר בא כוח המדינה כי רכז שב"כ תחקר את המשפחה, וזו השיבה כי דירתו של חרוב היא הדירה בקומה האמצעית, ואילו קומת הקרקע היא מחסן. אשר לטענה כי בקומה שתי דירות, נטען במעמד הדיון כי אין ממש בטענה, שכן מדובר בדירה אחת שבה מספר חדרי שינה, ולא שתי דירות. אשר לנזק סביבתי לדירות הנוספות, נטען כי הריסת הדירה אינה צפויה להתבצע באמצעות פיצוץ אלא באמצעות הריסה ידנית ולכן אין חשש לנזק מעין זה. אשר להגעת הכוחות לדירת העותרים לפנות בוקר לשם ביצוע הכנות לקראת ההריסה נמסר, כי אין חולק על הבעייתיות באופן בה פעלו הכוחות, הדבר הובהר להם וניתנה הנחיה כי מקרים מעין זה לא יישנו; אולם בכך אין כדי להביא להוראה על ביטול צו ההריסה. עוד נטען, כי בהתאם למידע שבידי המשיבים, בני משפחתו של חרוב הביעו תמיכה במעשיו, ולכן אין מקום לצמצם את הצו ולהורות על אטימה או הריסה חלקית. אשר לטענות ההרתעה, הוגשו במעמד הדיון חות דעת עדכנית של כוחות הביטחון, לביסוס הטענה כי יש באמצעי הריסת הבתים להרתיע מפגעים פוטנציאליים, וכן חות דעת באשר למצב הבטחוני באיזור ירושלים באחרונה.

בג"צ 968/16

ד. בעתירה בכתב טענו העותרים בעיקר במישור הכללי, דהיינו נגד חוקיות השימוש באמצעי הריסת בתים. נטען, כי האמצעי סותר את הדיון הבינלאומי ולכן אין לעשות בו שימוש; וכן כי לא הוכחה התועלת ההרתעתית שבו, וגם בכך

יש כדי לחזק את המסקנה כי יש להימנע משימוש באמצעי זה. בעניינו הפרטני של העותר נטען, כי חרף פניית בא כוח העותרים למדינה לשם קבלת זכרונות הדברים מחקירת חליל, אלה לא הועברו לו. במעמד הדיון הוסיף בא כוח העותרים, כי יומיים לפני הדיון בעתירה הועברו לידו הזכ"דים, ועולה מהם כי לחליל היו בעיות נפשיות ויתכן שהיה בדבר כדי להשפיע על המעשה שעשה; מכאן, כי אין לעשות שימוש באמצעי של הריסת בתים שעה שאין רלבנטיות לטיעון ההרתעה, באשר עניינו במפגע אשר לא פעל מטעמים לאומניים, אלא מחמת מצבו הנפשי.

ה. בתגובת המדינה נטען, בדומה לעתירה הקודמת, כי אין מקום להידרש לטענות חוקיות האמצעי שכן טענות אלה הועלו ונדחו זה מכבר; וכן הוגשה כאמור במעמד הדיון חוות הדעת הנזכרת לביסוס טענת ההרתעה. אשר לטענה בדבר מצבו הנפשי של חליל נטען במעמד הדיון, כי הטענה לא הועלתה בעבר ולכן יש קושי להידרש לה; אולם הוגשה הודעה מטעם שירות בתי הסוהר, ממנה עולה כי חליל שולל עבר פסיכיאטרי וכי אין לו היסטוריה פסיכיאטרית.

דברי משפחות הקרבנות

ו. עוד נציין כי במעמד הדיון בבג"ץ 967/16 דיברו, ברשות, דודתו של עזרא שוורץ המנוח ואחותו של הרב דון המנוח, שחרוב כזכור מואשם ברציחתם, והן הגישו לנו מכתבים מאמו של עזרא שוורץ ומרעייתו של יעקב דון. רוח הדברים היתה בקשה מבית המשפט לאפשר לכוחות הביטחון להרוס את ביתו של חרוב, לא מטעמי נקם אלא מטעמי הרתעה, למען לא יישנו מקרים מעין אלה בעתיד. בבג"ץ 968/16 שמענו את אחיו של ראובן אבירם המנוח שבפיו היה מסר דומה. הסברנו מעיקרא למשפחות כי מבלי לגרוע מאומה מכאבן הגדול ומיגונן, שאנו משתתפים בו בכל לב, הנושא בו עסקינן הוא הבסיס ההרתעתי ולא ענישה שמקומה בפורום אחר, הפלילי.

דיון והכרעה

ז. לאחר עיון בטענות העותרים, בתגובת המדינה ובחומר המצורף, ולאחר שמיעת הצדדים באולם ועיון בחוות הדעת של שירות הביטחון הכללי, החלטנו כי לא ניעתר למבוקש. אשר לטענות הכלליות בדבר חוקיותו של אמצעי החרמת הבתים והריסתם, מכוח תקנה 119 – טענות אלה הועלו ונדחו בבית משפט זה אך בעת האחרונה מספר פעמים, ואין מקום להידרש לכך פעם נוספת, שכן לא חל שינוי נסיבות המצדיק זאת (בג"צ 8091/14 המוקד להגנת הפרט נ' שר הביטחון (2014) (להלן עניין המוקד להגנת הפרט); דיון נוסף בפסק דין זה נדחה (דנג"צ 360/15 המוקד להגנת הפרט נ' שר הביטחון (12.11.2015)); ראו גם עניין סידר, פסקה ו'; בג"צ 7040/15 פדל מוסטפא נ' המפקד הצבאי באזור הגדה המערבית, פסקאות 25-26 לפסק דינה של הנשיאה (12.11.2015)).

(להלן עניין מוסטפא); וראו מנגד עמדת המיעוט של חברי השופט מ' מזוז בבג"צ 8150/15 אבו ג'מל נ' מפקד פיקוד העורף (22.12.15) (להלן עניין אבו ג'מל). בנוסף, ראו הערות חברי השופטים א' חיות, ע' פוגלמן וצ' זילברטל, במספר פסקי דין שונים בסוגיה זו, לפיהן משבחן בית משפט זה בקפידה סוגיה שהובאה לפניו, מסקנתו מחייבת את הכלל, שמא נהפוך מבית משפט לבית שופטים, ומשמעות הדבר ברורה (ראו עניין המוקד להגנת הפרט, פסקה 1 לחוות דעתה של השופטת חיות; בבג"צ 5839/15 סידר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקה 6 לחוות דעתו של השופט פוגלמן (15.10.15); עניין אבו ג'מל, פסקאות 2-4 לחוות דעתו של השופט זילברטל; וראו גם בבג"צ 8567/15 חלבי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקה י"ג (28.12.15) (להלן עניין חלבי)).

ח. בתוך כך נשוב ונטעים את שאנו מטעימים בכל תיק כזה, כי האמצעי של אטימת בתים או הריסתם ננקט לצרכי הרתעה בלבד ולא כאמצעי עונשי, גם אם אין לכחד כי הדבר מוביל אף לפגיעה רכושית בבני משפחה שאולי אינם מעורבים בטרור (בבג"צ 698/85 דג'לס נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד מ(2) 42, 44 (1986); בבג"צ 4772/91 חיזראן ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל, פ"ד מו(2) 150 (1992); בבג"צ 8084/02 עבאסי נ'אלוף פיקוד העורף, פ"ד מז(2) 55, 60 (2003); בבג"צ 5290/14 קואסמה נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, פסקה 23 (2014); בבג"צ 4597/14 עואודה נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית, פסקה 19 (2014); עניין המוקד להגנת הפרט, פסקה י"ז; עניין חלבי, פסקה ז'). איש מאתנו אינו דן בתיקים אלה בנוחות כל עיקר, ובודאי כך גם גורמי הביטחון והמשפט במערכת המשיבים; כמות האירועים הבטחוניים הפוקדים אותנו לעת הזאת, מדגישה ביתר שאת, כי הצורך ביצירת הרתעה הוא צורך אמתי וממשי. חוות הדעת העדכנית שהוגשה על-ידי שירות הבטחון מצביעה, מבלי שנוכל לפרט מטעמי חיסוי מקורות וזהויות, כי לאמצעי של הריסת בתים אכן יש ביסודו של דבר תכלית הרתעתית של ממש כלפי מפגעים פוטנציאליים, הנמנעים מפעולות טרור כאלה בשל חשש ההריסה. כפי שנקבע בעבר בבית משפט זה, גם אם יתכנו חריגים וגם אם טרם מוגר הטרור שאנו חווים עתה, חזקה על כוחות הביטחון שימשיכו ויבדקו ללא הרף את יעילות ההליך, ונראה כי כך אכן נעשה (ראו עניין הגנת הפרט, פסקה כ"ז; עניין מוסטפא, פסקה 27; עניין אבו חאשיה, פסקה י"ט), וכך גם בחוות הדעת. לעת זו, די באשר ראינו לביסוס טענת ההרתעה לה טוענים המשיבים.

ודוק, לא נוכל להלום את טענתה של באת כוח העותרים בבג"צ 967/16, לפיה על המשיב להוכיח כי ההרתעה אכן אפקטיבית במקרה הסובייקטיבי הקונקרטי, באמצעות חקירת המפגע במשטרה והצבת השאלה האם הריסת ביתו הייתה מרתיעה אותו ממעשה הטרור. פשיטא, כי במקרים בהם בחר המפגע בביצוע פיגוע טרור תוך נטילת חייהם של חפים מפשע, אותו מחבל לא הורתע בשום צורה, גם לא מן האפשרות כי בית משפחתו ייהרס; הוא ראה עצמו כ"שהיד", הקרב לעולמות אחרים, עליונים. אולם גם אם ענייננו במבחן פרטני – ראו עניין מוסטפא, פסקה

29; עניין אבוחאשיה, פסקה י"ט - המבחן הוא מבחן אובייקטיבי ולא סובייקטיבי, דהיינו עלינו לשאול האם יש באמצעי כדי להרתיע אנשים כדוגמת המפגע, אשר ישקלו פעם נוספת טרם יבצעו מעשה נפשע מעין זה. כאמור, חוות הדעת שהוצגה לנו מבססת את הטענה, באופן מספק לעת זו, לגבי מקרים שונים שנמנו בה. על כן תשובתו של חרוב לחוקריו (חקירה מ-22.11.15, שלושה ימים לאחר הפיגוע), בה אמר בתשובה לשאלה כי אם ייצא, יעשה "אותו דבר, בעזרת האל הפעם תהיה שהאדה עד הסוף ורציחת יהודים יותר" (גיליון 4). תשובה זו אינה מעלה או מורידה בתמונה הכוללת. הוא הדין לעדות חליל מיום 20.11.15, למחרת הפיגוע, שרצה למות כשהיד כדי "להיפטר מהחיים האלה...", וכשנשאל מדוע בחר לרצוח יהודים השיב "אם אתאבד אני אגיע לגיהנום וזה מנוגד לדת האסלאם, ואם ארצח יהודי והורגים אותי אמות ואגיע לגן עדן" (גיליון 3).

ט. אשר לנסיבות הפרטניות: לעניין העותרים בבג"צ 967/16 - כאמור, הטענה הפרטנית המרכזית היא, משהופרכה הטענה כי לא גר בקומה זו, כי דירתו של חרוב משתרעת אך על חלק מן הקומה האמצעית ולא על כולה, ולכן יש מקום להרוס לכל היותר חלק זה בלבד. במעמד הדיון הוצג בפנינו - כאמור - מסמך מטעם שירות הביטחון הכללי, אשר ביקר בבניין נשוא העתירה מיד לאחר הפיגוע. לפי הרשום בו, הקומה בה שכן חרוב כוללת דירה אחת ובה שני חדרי שינה, סלון, מבואה ושני בתי שימוש; מכאן, חרף טענת העותרים, נראה מתרשים הדירה כי מדובר בדירה אחת, אשר שימשה בין היתר את חרוב, ולא שתי דירות נפרדות. בהתאם, אין מקום להריסה חלקית של החלק, שהרי מדובר בדירה אחת בה גר חרוב, קוטלם של שלושה ופוצעם של שבעה (ראו עניין חלבי, פסקה י'; בג"צ 7040/15 פדל חמאד נ' המפקד הצבאי באזור הגדה המערבית (15.11.15), פסקאות 23-24; בג"צ 10467/03 שרבאתי נ' אלוף פיקוד העורף, פ"ד נח(1) 810, 814 (2003)). ואולם, מוצאים אנו לשוב ולציין בהקשר זה, כי לא היה מקום לכניסת כוחות הביטחון לבית המשפחה לפנות בוקר, מספר ימים טרם המועד שנקבע בהחלטה שדחתה את השגתם, לשם ביצוע הכנות לקראת ההריסה; המשיבים מבטיחים כי התנהלות מעין זו לא תישנה, ואנו רושמים זאת לפנינו. אשר לטענה כי עלול להיווצר נזק סביבתי כתוצאה מההריסה, הובהר על-ידי המשיבים כי אין בכוונתם לפוצץ את הדירה אלא להרסה באופן ידני, ומכאן כי אין חשש לנזק סביבתי; נדרשת כמובן הקפדה יתרה, ומכל מקום, אם ייגרם נזק, אין הדלת נעולה לעניין פיצויים (ראו עניין סידר, פסקה ט'; עניין מוסטפא, פסקה 58).

י. לעניין העותרים בבג"צ 968/16 - כזכור, הטענה הפרטנית המרכזית היא כי חליל היה במצב נפשי מעורער, ויתכן כי זו הסיבה שבגינה ביצע את הפיגוע ולא מטעמים לאומניים. עיון בהודעתו במשטרה על פניו מעלה - בקטע שהובא מעלה - כי חליל ביקש לשים קץ לחייו, ועשה זאת כפי שעשה כדי לזכות למות מות "שהיד" ולהגיע לגן עדן, חלף התאבדות שהייתה מביאה אותו, לפי אמונתו, לגיהנום. לא ראינו בכך די לביטול צו ההריסה. ראשית, עצם רצונו של חליל למות כשהיד - "ולרצוח איזשהו יהודי שיגיע מולי", כדבריו (שם) - מבסס מניע לאומני למעשיו של

חליל; ראו והשוו לעניין אבו חאשיה, פסקה 32. שנית, מסמך רפואי פסיכיאטרי מ-1.12.15 מטעם שירות בתי הסוהר שהוצג בפנינו מצביע, כאמור, על כך שחליל עצמו הכחיש בהמשך עבר פסיכיאטרי וכן הכחיש שביקש להתאבד; אכן, בא כוחו המלומד הציג מסמך רפואי מפסיכיאטר פלסטינאי מיום 10.12.15, שניתן לבקשת המשפחה, בדבר תלונות של עייפות, חוסר שינה וכאבי ראש והתנהגות תוקפנית כלפי הזולת, שבעקבותיהן ניתנו לתרופות בקשר להפרעות אישיות ואי שקט; כל זאת במשך כארבעה חודשים בין ינואר לאפריל 2014. ואולם, ממסמך זה אין עולה מצב פסיכיאטרי או אף קרוב אליו. כמו כן, מבדיקת שב"ס עולה כי אין עדות למצב פסיכיאטרי או אפקטיבי פעיל, ועדות למסוכנות. די באמור לבסס, במידה הנדרשת מראיות מנהליות, כי חליל עשה את שעשה – גרימת מותם של שניים ופציעת אדם נוסף – מתוך מניע לאומני, על כן אין להתערב בהחלטת המשיב לנקוט באמצעי החריג של הריסת בתים מכוח תקנה 119.

יא. לקראת סיום, אביא מדברי בעניין חלבי, פסקה י"ג, ההולמים גם כאן:

"הריסת בתים אינה נושא חביב כל עיקר על איש מאתנו, לשון המעטה, והדבר נאמר שוב ושוב בפסקי דינו, כולל הרוח העולה מפסק הדין הנוכחי, והמדיניות טעונה חשיבה מתמדת ומעקב מתמיד באשר לתועלת שבהרתעה... אבל אנו יושבים בתוך עמנו במציאות הקודרת היומיומית לעת הזאת, וגורמי הביטחון – אלוף פיקוד המרכז המחליט והחותם על תצהירים, וכמותו קצינים אחרים, היועץ המשפטי הפרקליטות המדינה, ואנו יוצאים מהנחה כי העמדה מובאת לפתחנו לאחר דיונים עם הפרקליט הצבאי וצוותו, והדרג המדיני בתצהיר על-ידי מזכיר הממשלה – מאמינים לא רק בחוקיותו אלא גם בנחיצותו הקונקרטית של האמצעי; איננו יכולים לצאת מן ההנחה כי הדברים נעשים אך לריצוי דעת קהל בעקבות פיגועים קשים. אין בפנינו טעם מבורר לומר כי אין ממש בעמדותיהם ובתצהיריהם.

זאת לעניין השיקולים הבטחוניים. אשר לאיזון שבין שיקולי הביטחון לפגיעה בזכויותיהם של המתגוררים בנכס – לטעמי, וחרף הקושי המובנה והמייסר, אם יינצלוחי אדם אחד, הקרבן העתידי, וגם – אכן – חיי המחבל שיורתע, בעקבות ההרתעה בשל ההריסה (ראו מסילת ישרים לר' משה חיים לוצאטו, איטליה-הולנד-ארץ ישראל המאה ה"ח, סוף פרק י"ט), ולא כל שכן אם יינצלו יותר מאחד, והרי מחבלים נכונים לפגוע גם באנשים רבים, לרבות זקנים וטף – או אז מחיר ההריסה המצער, שהיא פעולה ברכוש ולא בנפש, לא יהא בלתי מוצדק. עסקינן בחיי אדם, לא פחות, וקדושת החיים צריך שתהא בעדיפות העליונה במישור הערכי-מוסרי; כפי שאמר זה מכבר השופט טירקל:

'הסיכוי שהרס בית, או אטימתו, ימנע בעתיד שפיכות דמים מחייב אותנו להקשות את הלב ולחוס על החיים,

העלולים ליפול קורבן למעשי זוועה של מפגעים, יותר משראוי לחוס על דייריו של הבית. אין מנוס מכך' (בג"צ 6288/03 סעאדה נ' אלוף פיקוד העורף, פסקה 3 (2003); ראו גם פסקה 4 לחוות דעתו של השופט סולברג בעניין המוקד להגנת הפרט).

ונזכור, דיירי הבית לא ייפגעו חלילה בנפש. עד שיתאפשר ללכת בדרך אחרת, כמובן על הרשויות לעשות כל מאמץ לצמצם את הפגיעה הן בעצם ההחלטות, הן במידתיות לפי המקרה, והן בפיצוי לשכנים ככל שרכושם חלילה ייפגע. ולבסוף, אציע לרשויות כי בדיוניהן יביאו בחשבון גם את הערות השופט עמית בפסקה 7 בעניין אבו ג'מל. תם איפוא ולא נשלם".

יב. לסיכום, איננו נעתרים לעתירות. צווי הביניים יפקעו תוך שבוע ימים ממתן פסק דין זה, כדי לאפשר למשפחות התארגנות כנחוץ.

ניתן היום, ה' באדר א' התשע"ו (14.2.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה